

Det handelsstatistiske Tabelværk.

Danmarks Statistik. Statistisk Tabelværk, fjerde Række. Litra D. Nr. 10, b. Kongerigets Vare-Indførsel og -Udførsel samt den indenlandske Frembringelse af Brændevin og Roesukker i Aaret 1886. Udgivet af det statistiske Bureau. København 1888. (CXXXVI Sider Indledning + 205 Sider Tabeller.)

Det er mærkeligt, at det statistiske Bureau ikke selv kan se, hvad alle Statistikere udenfor Bureauet er fuldstændigt paa det Rene med, — at dets »Indlednings-Arbejder« er komne ind paa en Afvej.

Derimod kan jeg nok forklare mig, om den Kritik, Bureauets Indledninger er Genstand for, kun vanskeligt naar frem til Bureauets Øren. Det er i smaa Samfund et utaknemligt Arbejde at kritisere højlydt.

Kast først et Blik paa det ydre, strax iøjnespringende Forhold: Indledningernes Længde. Lad os tage de elleve sidste Aargange for os, og lad os se, over hvormange Sider Indledningen spænder i hver af dem. Ved »Indledningen« forstaar vi den Del af Indledningen, der angaar Vare-Omsætningen med Udlandet.

I Kolonnen tilhøjre angiver vi samtidigt den Datering, Indledningen bærer:

Tabelværk om- handlende Aar	Indledningens Længde: Sidetal	Indledningen dateret
1876	22	Decbr. 1877
1877	29	Okt. 1878
1878	43	Okt. 1879
1879	56	Decbr. 1880
1880	72	Decbr. 1881
1881	74	Decbr. 1882
1882	77	Febr. 1884
1883	79	April 1885
1884	83	Decbr. 1885
1885	96	Marts 1887
1886	127	Marts 1888

Bureauet vil vel mene, at naar Indledningen, saaledes som ovennævnte Tal udviser, hvert eneste Aar er voxet, saa at den nu er sex Gange saa tyk som for blot elleve Aar tilbage, saa betyder det, at den ogsaa hvert eneste Aar er blevet nyttigere, og at den nu indeholder sex Gange saa meget lærerigt Stof som for elleve Aar siden.

Det er deri, at Fejltagelsen stikker.

Lad os ikke videre opholde os ved Indledningens dog maaske noget foruroligende Væxt; lad os ikke spekulere videre over »hvad Enden skal blive«, hvis Indledningen hvert ellefte Aar skal have sin Længde sex Gange fordoblet; men lad os forelægge os det Spørgsmaal, om Indledningen i Brugbarhed, i Kvalitet, er voxet efter samme Maalestok som i Kvantitet.

Den er det ikke. Indledningen har endog tabt i Brugbarhed. Det er efterhaanden blevet en meget besværlig Sag at bruge Indledningen — den trænger selv til en »Indledning« —, og faktisk bruges den i sin fulde Udstrækning ikke af nogen eneste Sjæl. Den har tabt alle de Læsere, den før maatte have haft. Der er ingen praktiske Folk og der er heller ingen Videnskabsmænd, der mere pløjer den igennem: de første bruger den slet ikke, og de sidste kun aldeles sporadisk. Det er nu blevet bragt dertil, at dens Udarbejdere og Korrekturlæsere er dens eneste tro-

faste Læsere. Men det er vel egentlig ikke Meningen med den.

Hvorledes er dette Resultat kommet frem? Selvfølgelig ikke derved, at Indledningen er bleven lang. Dens Længde betyder i og for sig intet. Det kommer an paa, hvad der staar i den. Men uheldigvis gælder netop i dette Tilfælde Ordet: »hvad skal man med det Møjet, naar man kan komme ud af det med mindre!«

Med andre Ord: Indledningen indeholder adskillige overflødige Ord, og ogsaa en Mængde overflødige Tal.

Hvad der skal findes i de officielle Tabelværks Indledninger, er dette: dels *abstract tables*, for at benytte det engelske Udtryk, dels saadanne Forklaringer og Oplysninger, som er nødvendige for Forstaaelsen af Tabellernes Tal. Hvad der er over dette, — er af det Onde.

Men se, hvad der staar i de danske Tabelværks-Indledninger!

Bureauet indfletter i sine Indledninger endel »abstract tables«, — og ledsager saa disse af en Text, der paa en bred, besværlig Maade fortæller om igen, hvad der alt staar i Tabellerne. Det maa indrømmes, at det handelsstatistiske Tabelværks Indledning i mindre Grad end nogle andre Tabelværks er behæftet med denne Fejl; — men den findes dog, omend i forskellig Grad, i næsten alle Bureauets Indledninger, og i en ganske utrolig Grad er det nys udkomne Tabelværk om »Danmarks Jordbrug« besværet deraf.

Det maa være tilladt i al Ærbødighed at fremsætte dette Spørgsmaal: For hvis Skyld fortæller Indledningernes Text om igen, hvad Indledningernes »abstract tables« allerede har oplyst Læserne om?

Læserne kan deles i to Klasser: de Læsere, der kan læse Tabeller, og de Læsere, der ikke kan (eller ikke gider) læse Tabeller. De første Læsere maa foretrække et kort, klart, koncist Tabel-Sprog fremfor et tungt, udtværet Text-Sprog. For deres Skyld skal Bureauet ikke ulejlige sig med nogen Text. Sandsynligvis skrives da Texten for den

anden Klasse af Læsere, — hvilket faktisk vil sige for de Læsere, der overhovedet aldrig vælger et statistisk Tabelværk til Lektüre!

Men er end, som sagt, det handelsstatistiske Tabelværks Indledning ikke i saa høj en Grad som f. Ex. Hartkorns-Tabelværkets besværet af de overflødige Ords Ballast, saa besværes den til Gengæld af en Mængde Tal, som, ærligt talt, staar der til Ingens Nytte.

I den sidste Aargangs Indledning er der kommet en hel Del ny Beregninger til, af hvilke Bureauet ganske sikkert ikke faar mere Glæde, end det har haft af disse »tredobbelte Værdiberegninger«, der optager en saa urimelig Plads i Indledningen. Bureauet maa dog have bemærket, hvor vidunderligt lidt alle disse Regnestykker med imaginære Størrelser bliver benyttede, og det kan dog umuligt tro, at de engang i Fremtiden vil finde Læsere. Men naar de ikke nu gennemplojes af nogen, og naar man heller ikke om ti, tyve eller tredive Aar vil give sig til at rydde bort det Støv, der til den Tid vil have lagt sig over disse viddløftige Fantasi-Beregninger, hvorfor skal saa Tabelværkerne besværes med dem?

Jeg véd selvfølgelig meget godt, hvad det var, der for, jeg tror, omtrent sex Aar siden gav Bureauet Anledning til at supplere Værdiberegningen paa Grundlag af Aarets Priser med to andre Værdiberegninger, og jeg indrømmer, at det var meget agtværdigt, at Bureauet tog Hensyn til den det givne Impuls; — men efter at Bureauet nu i en Aarrække har gjort Experimentet, og efter at det har vist sig, at Bureauet ikke faar nogetsomhelst Ækvivalent for det store Arbejde, det ofrer paa de to Extraberegninger, burde det i Stedet for at gaa videre ad en Vej, der fører det længere og længere bort fra det virkelige Livs Krav, tage Mands Mod og Hjærte til sig og kaste alt det bort, der har vist sig ikke at blive benyttet.

Hvad der vilde vindes derved, er let nok at se: der vilde spares Penge og Arbejdskraft, som Bureauet vistnok

paa andre Omraader kunde have Brug for. Og formentligt vilde Tabelværket saa naa hurtigere til Udgivelse.

Som de ovenfor anførte Tal og Tidsangivelser udviser, er Langsomheden i Udgivelsen af det handelsstatistiske Tabelværk stegen samtidigt med, at Indledningerne er svulmede saa stærkt op. Det tør maaske antages, at der er en Sammenhæng imellem disse to Kendsgerninger.

Det Tabelværk, der omhandler Aaret 1883, havde Bureauet forsynet med følgende »Efterskrift«: »Bureauet beklager, at nærværende Bind af det statistiske Tabelværk om Vare-Indførselen og Udførselen m. m. til og fra Danmark i Aaret 1883 først er udkommet adskillige Maaneder senere, end det kunde forventes og lignende Beretninger ogsaa fremtidigt ville kunne forelægges Offenheden; men Grunden hertil er den, at Bureauets Tid har for en større Del end sædvanlig været optagen af Afslutningen af andre Værker, behandlende Stof, som havde opkoblet sig fra Fortiden, og hvis Bearbejdelse og Udgivelse maatte afsluttes snarest muligt. Denne Opgørelse med Fortiden kan nu i alt Væsenligt betragtes som tilendebragt.«

Denne Bureauets Udtalelse indeholder to Ting: Først en Indrømmelse af det ganske vist ogsaa ubestridelige Faktum, at Tabelværket udkom »adskillige Maaneder senere, end det kunde forventes«. Dernæst et Løfte om, at Udgivelsen fremtidigt skulde ske »adskillige Maaneder« tidligere.

Er dette Løfte blevet indfriet?

Vi behøver som Svar blot at henvise til de ovenfor meddelte Dateringer.

Skulde Udeladelsen af en stor Del af Indledningernes nuværende Indhold være et Middel til at bringe Tabelværket ud til den Tid, da det, som Bureauet udtrykker sig, maatte »kunne forventes« at udkomme, saa vil Bureauet vistnok ogsaa erkende, at det burde tage Anvendelsen af dette Middel under Overvejelse. Men vil Udeladelsen skære Bureauet altfor stærkt i Hjærtet, — naa saa behold det da Altsammen, men lad det egenlige Tabelværk udkomme saa snart det er færdigt, og lad saa Indledningen

følge bagefter som et Bind for sig. Den er jo tyk nok til at kunne optræde som saadant, — og Bureauet vilde ved at benytte denne Udvej, kun gøre, hvad statistiske Bureauer i andre Lande har gjort.

De her gjorte Henstillinger vilde Bureauet jo med største Lethed kunne tage Hensyn til, og det vilde derved imødekomme et almindeligt næret Ønske. Andre Ønsker — f. Ex. om en mere praktisk Tabelopstilling, og om at Bureauet ved sine Værdiberegninger vilde benytte sig af Priser, der mere end de nu benyttede stemmede med de i det virkelige Liv gældende — vilde Bureauet maaske vanskeligere kunne komme imøde; — i alt Fald skal de ikke ved denne Lejlighed blive motiverede.

Aleksis Petersen-Studnitz.